

HØRINGSNOTAT – REVIDERT GJELDSORDNINGSLOV

Innspill og refleksjoner fra gjeldsrådgivere i TO Romsdal

I disse dager står vi overfor en krig i form av utbruddet av Coronaviruset (Covid-19), som utvilsomt har fått og fortsatt får store konsekvenser for både befolkningen og verdensøkonomien. Dette er en situasjon som både er ekstraordinær, ukontrollerbar og upåregnelig. Det må forhindres at enkeltmennesker og familier bukker under som følge av dette. Coronakrisen er ikke over på lang tid, og konsekvensene aner vi foreløpig ikke omfanget av.

PUNKTVIS TILBAKEMELDING

PKT. 3 Bakgrunn

3.2 – Utviklingstrekk - Side 13 i høringsnotatet:

“Forskning viser en klar sammenheng mellom gjeld og psykiske helseplager, særlig depresjon.” Når en har utfordringer med psykiske eller fysiske plager og har behov for kartlegging, vil legene noen ganger starte utprøving av forskjellige medisiner. Utprøving medfører økning av utgifter, og som regel dekkes ikke medisinske utgifter under egenandelsordningen med det samme. Disse reelle utgiftene er det vanskelig å få aksept for under gjeldsordningen. Når det ikke er økonomisk rom for å kjøpe foreskrevet medisin for å få kontroll over egen helse, blir det enda større konsekvenser for personen det gjelder, som igjen betyr økning av helseplager. Følgende av dette er at NAV vurderer supplerende sosialhjelp for å unngå at gjeldsordning blir misligholdt.

Vi ser økning av suppleringsbehov under gjeldsordning periode i flere saker.

PKT. 4. 1 Vilkår for gjeldsordningen og nylig stiftet gjeld

Side 27:

Sitat: “Skylderen har vist evne til å slutte å spille”.

Det ønskes her en mer tydelig presisering på hva som menes med “evne til å slutte å spille”. Snakkes det her om en viss periode med spillefri eller om uttalelse fra spesialisthelsetjenesten som kan støtte det? Vi har flere saker hvor skyldner har vansker å stå i ordening på grunn av stadig tilbakefall i helseproblematikken, på tross av tilstrekkelig oppfølging i saken.

Dersom bestemmelsen om nylig stiftet gjeld skal oppheves, må den kun gjelde de som har vært utsatt for ID-tyveri, bedrageri og økonomisk vold.

Forholdene må i størst mulig grad være dokumentert, eksempelvis i form av politianmeldelse. Dette for å hindre misbruk av, og tilpasning til regelverket.

Side 28:

Vi støtter forslag fra departementet om at behov for gjeldsordning skal vektes tyngre enn støtendekriterier om nystiftet gjeld.

PKT. 5. Forslag om å oppheve kravet om at NAV-kontoret skal bistå ved egenforsøk

Side 29 og utover:

Egenforsøk ble innført etter forslag fra departementet. Nå vurderer departementet at det tar altfor lang tid. Vi vil gjerne spørre på hvilken måte dette ble undersøkt.

Vi bruker egenforsøk i 4 % av saker, når skyldner ikke fyller vilkår for offentlig gjeldsordning. Vi stiller oss spørrende til departementets antakelse om store ressursbesparelser ved å kutte egenforsøk, fordi vi prioriterer allerede bort dette som uhensiktsmessig. Her er det ikke mye (om noe) å spare lenger.

Eksempel:

Bruker er under oppfølging fra 2014. Bruker kommer i jobb, faller fra i jobb, brukt opp alle rettigheter på AAP og har vært i Kvalifiseringsprogrammet (KVP). Til slutt ble bruker avklart ved at utfordringene her er psykisk helse og alkoholmisbruk.

Skyldner har ubetalte krav med over kr 500.000 som er fordelt på 4 kreditorer.

Skyldner har nå 100% inntektsgivende arbeid og har fått avslag på gjeldsordning, da han klarer å innbetale 75% av ubetalte krav. M.a.o. oppfyller ikke skyldner «varighetskriteriet».

NAV-kontoret har bistått skyldner med eget forsøk, og har fått aksept fra kreditorene.

Bruker er dermed under utenomrettslig gjeldsordning. NAV-kontoret forvalter ordningen i sin helhet. Dette er et godt eksempel på et hensiktsmessig egenforsøk.

5.4 – Departementets vurderinger - Side 32:

Utenrettslig gjeldsordning er ofte ikke mulig å iverksette fordi regelverket ikke har rom for frivillige løsninger, i tillegg til at gjeldsrådgivere ikke har noen form for myndighet overfor kreditorer.

De sosiale problemene utløser behov og utgifter for skyldnere som vi mener må vurderes individuelt i hver sak. Hva som er forsvarlig livsopphold for en skyldner, kan være uforsvarlig for en annen.

Kreditorerne viser liten fleksibilitet til å akseptere dette, og utenrettslige løsninger må som hovedregel gi kreditor bedre dekning enn dekningen ved en offentlig gjeldsordning.

Det er vanligvis ikke forsvarlig med dagens livsoppholdssatser.

Når reelle utgifter heller ikke godtas under rettslig gjeldsordning, klarer ikke skyldner å ivareta sine forpliktelser i gjeldsordningen, og dermed resulterer dette i endringssaker.

Det hjelper heller ikke at NAV eller andre forvalter økonomien for skyldner i slike tilfeller, da det uansett utløser supplerende etter Sosialtjenesteloven. NAV-kontoret innvilger supplerende sosialhjelp fordi helhetsvurderingen er at samfunnsnyttien er størst dersom skyldner kommer seg gjennom gjeldsordningen.

5.5 – Økonomiske og administrative konsekvenser - Side 34:

Økonomiske rådgivere/gjeldsrådgivere sender 1900 saker årlig til namsmannen. Dette betyr ikke at det utføres egenforsøk i alle saker, mest tyder på at økonomiske rådgivere/gjeldsrådgivere gir budsjetttrådgiving på forhånd, slik at bruker skal være forberedt på strenge økonomiske rammer under gjeldsordningen.

Det vi stiller spørsmål til her, er den faktiske tidsbruken som NAV i dag bruker på saker med egenforsøk. Når det på side 32 refereres til at ressursbruken til egenforsøk gjennom NAV belaster den økonomiske rådgivingstjenesten uforholdsmessig mye i forhold til hva man oppnår, stiller vi oss spørsmål til hvordan dette er verifiserte tall? Etter vår erfaring er det ikke slik at vi bruker mye tid på saker med egenforsøk. Tvert om så opplever vi at de aller fleste saker ikke egner seg til egenforsøk fordi vi i slike saker ser at kreditorene krever ordninger som gir bedre dekning enn gjeldsordning. Dette betyr i praksis en langt verre ordning for skyldner, og vi ser at det ikke lar seg gjennomføre. Vi er veldig tydelig på at det ikke brukes store ressurser på egenforsøk i rådgivingstjenesten, fordi vi raskt avdekker at de fleste saker ikke egner seg for egenforsøk. Vi ser derfor ikke at det blir frigjorte ressurser på dette området ved å gå vekk fra egenforsøk.

Tannbehandling:

For mange skyldnere ser vi at de har stort behov for tannbehandling. Erfaringsmessig godtas ikke ekstra kostnader til tannbehandling ved oppstart av gjeldsordning. Det kan ikke her argumenteres med at tannbehandlingen burde vært påbegynt tidligere. Dette er ofte personer som har slitt økonomisk over lang tid, og som gjerne har hatt flere år med store lønnstrekk i forkant av gjeldsordningen. Det har ikke vært rom for å bruke penger til tannbehandling. Resultatet av at kostnadene ikke godtas, er at kommunene får økte utgifter på sitt sosialhjelpsbudsjett, da skyldner må søke sosialhjelp for å få utført nødvendig tannbehandling, alternativt misligholde gjeldsordningen. Dette bør sees i lys av en helhetlig rehabilitering for skyldner. For eksempel kan dårlig tannhelse føre til at skyldner ikke kommer i jobb, i tillegg til at dårlig tannhelse svært ofte fører til forverring av generell helsetilstand.

PKT. 7. – Gjeldsordning mer enn en gang.

Forslag 1 – Kommentar:

Corona-situasjonen er ekstraordinær, ukontrollerbar og upåregnelig. Det må forhindres at enkeltmennesker og familier bukker under som følge av dette. Denne krisen er ikke over på lang tid, og konsekvensene aner vi foreløpig ikke omfanget av. Dette er et godt eksempel på at muligheten for å få gjeldsordning for 2. gang, må være til stede.

Siden vi ikke har statistikk over hvor mange gjeldsordninger som var opphevet og av hvilken grunn, blir det vanskelig å vurdere hvorfor den ble avbrutt, og hvorfor den ble misligholdt. Det er vanskelig å finne ut av problematikken og håndtere denne. Etter vår oppfatning er en av grunnene til mislighold av gjeldsordning, at skyldner ikke har fått medhold til nødvendige utgifter som er utgifter i tillegg til veiledende livsopphold.

Eksempel:

Person har søkt om gjeldsordning. Har fått brev fra namsmannen om at alt som overstiger

utgifter til: husleie, livsopphold 1voksen og halvt livsopphold for 1 barn, - blir tatt trekk i under gjeldsforhandlingsperioden.

Person har bilutgifter i forbindelse med jobb, jobber vakt/skiftarbeid og har vanskeligheter med bussforbindelse. Reiseutgifter ble ikke tatt hensyn til ved søknad om offentlige gjeldsforhandlinger. Gjeldsrådgiver har bistått bruker med detaljert budsjett i saken.

Konsekvens: Utbetaling av sosial stønad.

Eksempel:

Ved videreutdanningen i økonomisk rådgivning ved Nord Universitet, har namsfogden i Oslo hatt forelesning om gjeldsordninger.

Når det gjelder hva skyldner har rett til å beholde til sitt livsopphold, var det nevnt at dokumenterte merutgifter til bilhold, medisiner/behandling utenfor blåresept medregnes om de overstiger 2-300 kroner i måneden.

Erfaringen i vårt distrikt er imidlertid at mange slike merutgifter avvises med at «dette inngår i livsoppholdet», som dermed fører til at skyldner ender opp med ikke å ha penger til mat, og søker nødhjelp hos NAV.

I forlengelsen av dette lurer vi på om livsoppholdssatsene under gjeldsordning er for lave etter reduksjonen/samordningen i 2014, og at det kan være årsak til noen av de mange endringssakene namsmannen får.

Konsekvens: Utbetaling av sosial stønad.

Eksempel:

Gjeldsordning med flytende dividende. Det er for store forventninger til personer om å klare å fordele overskudd ved varierende inntekt.

Bruker oppfyller ikke vilkår for verge, frivillig forvaltning kan ikke tilbys i saken, da avtale om frivillig offentlig forvaltning ikke er en lovpålagt oppgave og avhenger av kontorets kapasitet.

Bruker har søkt om endring av sin gjeldsordning. Vurdering av sak tok over ett år hos namsmannen. Underveis klarte ikke skyldner å stå i jobben, da det var altfor stor påkjenning for brukers psykiske helse.

Konsekvens: Utbetaling av sosial stønad.

Eksempel:

Gjeldsordning med flytende dividende. Komplisert dividendeberegning med flere ulike arbeidsforhold. NAV tilbyr forvaltning fordi skyldner ikke er i stand til å beregne dividenden. Skyldner bor usentralt, med både helseutfordringer og arbeidssituasjon som tilsier at vedkommende er avhengig av bil. Likevel blir ikke disse ekstra utgiftene medregnet i gjeldsordning, med henvisning til livsoppholdssats. I årsoppgjørsberegning blir livsopphold heller ikke oppjustert.

Konsekvens: Utbetaling av sosial stønad.

Vi støtter alternativet til forslag 1.

PKT. 8. Digitalisering

Vi ønsker at namsmannen sender alle forslag/informasjon til bruker skriftlig, slik at gjeldsrådgivere kan lese og bistå skyldnere å forstå bedre, og at bruker får mulighet til å ta innover seg den avtalen vedkommende må godta.

Vi ønsker et klarere språk fra namsmannsapparatet, ikke minst for brukere som ikke har norsk som sitt hovedmål (klart språk er også på agendaen i NAV). Informasjonen bør inneholde samlet informasjon om brukerens gjeldsordning i et enkelt språk, med månedlig budsjett inkludert inntekt, skatt og alle godkjente utgifter.

Eksempel:

Bruker ønsket bistand ved søknad om rettslig gjeldsordning. Namsmannen opplyste om framgangsmåte i saken, regelverk rundt dette og informerte at namsmannen skal innkalle bruker til møte for å skrive under gjeldsordningsavtale.

Bruker ønsket å ta avtalen med seg, da vedkommende ikke klarer å forstå /ta innover seg avtalen mens namsmannen sitter og forklarer i møte.

Bruker er fremmedspråklig, har stor respekt for myndighetsutøvere, har helseutfordringer og ønsket å ta med seg avtale, og lovt å levere i skranken innen tre dager. Sak resulterte til at bruker måtte signere rettslig gjeldsordningsforslag samme dag en har lest den.

I utgangspunktet støttes forslaget fra departementet, men det må være en regel at alle fremmedspråklige, og ellers de som ønsker å ta med seg forslaget for å drøfte/lese hjemme må få frist til innlevering innen minst en uke. Fristene kan ikke være så korte at det ikke er mulighet til å få ta stilling til vilkårene for avtalen.

PKT. 9. Styrket veiledning og oppfølging av gjeldsordningsskyldnere

9.1 – Innledning - Side 49:

Det påpekes at de fleste klarer å gjennomføre gjeldsordningen. Med bakgrunn i vår erfaring, er vi uenige i dette. Vi ser at skyldner ofte har problemer. Antall endringssaker støtter opp om dette.

Erfaringsmessig 95 % trenger bistand til dette, og egenforsøk benyttes i 4 % av saker, derfor ser vi et stort gap av ressurser. Dersom gjeldsrådgiver/NAV-kontor skal overta administrasjonen i 95 % av sakene, vil dette bety at ressursene på området må økes tilsvarende.

Vi mener departementet har vurdert skyldnernes behov for bistand på en mangelfull måte. Forslaget om at nødvendig oppfølging under gjennomføring av gjeldsordning utvides hos NAV, vil føre til en betydelig økt arbeidsmengde for NAV. Gjeldsordningene varer som hovedregel i 5 år, og det kan dermed bli mange skyldnere som “hoper seg opp” i NAV sin oppfølging.

Eksempel:

Et NAV-kontor har i 2021 94 saker til gjeldsrådgiving. Økonomisk styring er i 47 saker, hvor 4 saker med tvungen bankforvaltning (har gjeld og vil ikke betale); 1 sak med rettslig

gjeldsordning og resterende 40 saker med nedbetalingsavtaler til forskjellige kreditorer, to saker med utenrettslig gjeldsordning.

Et NAV kontor har hatt 47 saker med frivillig forvaltning og 1 med tvungen forvaltning, av 80 saker med gjeldsrådgivning. De fleste avtalene har nedbetalingsavtaler, enten gjeldsordning eller annen utenrettslig plan.

Et NAV kontor har 6 saker med frivillig forvaltning, ingen av disse sakene har gjeldsordning. 20 saker med oppfølging økonomi og gjeldsrådgivning.

Et NAV kontor har 9 saker med frivillig forvaltning og 1 sak med tvungen forvaltning. Ingen av disse sakene har gjeldsordning eller nedbetalingsavtaler.

9.2 – Forskning som belyser behovet for oppfølging i gjeldsordningssaker-Side 53:

SIFO-rapport fra 2018 anslår at det er 3 % av den norske befolkningen som sliter økonomisk og 6 % av befolkningen som står i fare for å gjøre det. Overført til vår region, tilsier det 10 ganger det antallet saker vi håndterer i dag, så det er grunn til å tro at det er mange innbyggere som ikke får den hjelpen de kan trenge.

9.7.2 – Konsekvenser for NAV-kontorene - Side 63

“På bakgrunn av det begrensede antallet søkere om gjeldsordning på landsbasis, at bare et mindretall vil ha behov for oppfølging, at eksisterende gjeldsordningsskyldnere må antas å allerede ha rett på råd og veiledning, samt forslaget om å løfte egenforsøket ut av Nav-kontorene, antas det at forslaget bør kunne gjennomføres innenfor eksisterende ressurs og budsjetttrammer i Nav-kontorene. Det er imidlertid vanskelig å beregne dette nøyaktig.

Dersom Nav-kontoret skal avdekke hvilke gjeldsordningsskyldnere som trenger ekstra oppfølging, vil dette bety at alle som har fått innvilget gjeldsordning må innom Nav-kontoret. Dette vil medføre en merkbar økning i arbeidsmengden ved Nav-kontoret.”

“Oslo-modellen”:

Administrasjonen synes å være en suksessfaktor for gjennomføring av gjeldsordningen. Den er skyldnerens «ettervern». Skyldneren selv lærer seg et nøkternt levesett på de årene gjeldsordningen varer. Når namsmannen administrerer gjeldsordningen, fanger den opp ev. endringer på et tidlig tidspunkt, og kan unngå det tidkrevende arbeidet ei slik sak medfører. Endringssaker medfører gjerne forlenget gjeldsordningsperiode, noe som heller ikke er så motiverende for skyldneren.

Namsmannen følger opp de gjeldsordningssakene som blir overført til nytt namsembete, helt til de har fått avtale med ny saksbehandler. Da unngår man at den blir liggende ubehandlet i en kø/ventesystem på flere måneder, noe som kan bli fatalt for skyldner.

Det er flere flytende gjeldsordninger enn tidligere, noe som betyr en krevende administrasjon med stor tallforståelse.

Det er heller ikke intensjonen med ei gjeldsordning, at dette skal medføre en strøm av

søknader om økonomisk vergemål til Statsforvalteren.

Skyldner bør få tilbud om hjelp til administrasjon av gjeldsordningen/dividendefordeling av ansvarlig enhet. Namsmannen har tilgang til virkemidler som lønnstrekk og lovens myndighet. NAV-kontorene har færre virkemidler og myndighet og andre oppgaver som kan gi større risiko for feilvurderinger ved oppfølging/forvaltning av gjeldsordningene.

PKT. 9.8 – Utkast til lovtekst med merknader

Kommentar:

d) “Skyldneren innen en fastsatt frist ikke har oppfylt pålegg om å søke økonomisk rådgivning”

Etter Sosialtjenesteloven fattes vedtak innen 4 ukers behandlingstid.

Dette betyr ikke at økonomisk rådgiver/gjeldsrådgiver klarer å løse eller stabilisere økonomiske utfordringer i saken, men det betyr at NAV har startet med å kartlegge saken innen 4 uker.

For å ha kontroll, må det være samarbeid i saken, og for å opprette samarbeid, må det opparbeides tillit med skyldner. For å opparbeide tillit trengs tid, og den tiden har ikke NAV, når skyldner allerede har søkt om gjeldsordning. Vi mener at en slik løsning vil føre til endringssaker og mulig utbetaling av supplerende sosial stønad.

Kommentar:

“Alternativ 2: Kommunen skal også vurdere om skyldnere trenger slik oppfølging.

Merknader:

Dersom dette alternativet velges, må det utformes en bestemmelse om at namsmannen skal varsle Nav-kontoret i forbindelse med skyldners gjeldsordning.”

Et alternativ 2 vil legge mer arbeid på NAV-kontoret, dersom gjeldsordningssaker som skal følges opp slik vi ser det økes betydelig. De sosiale problemene skyldnerne har, fører ofte med seg høyere utgifter, for eksempel til helse, som følge av årelang forsømmelse av grunnleggende behov. Dette er noe av det viktigste som kartlegges før skyldner går inn i et gjeldsordningsløp, slik at reelle utgifter til et forsvarlig livsopphold ivaretas og skyldner får en ordning det er mulig å leve med. Dersom dette ikke er på plass, og NAV-kontoret skal vurdere det sosialfaglige oppfølgingsbehovet først etter at gjeldsforhandlinger er åpnet eller gjeldsordning er stadfestet, så starter den med mislighold og endringssøknad.

Slik vi ser det, kan en løsning kan være at det, særlig ved flytende dividende, er at namsmannen mottar dividendeinnbetaling og forvalter og fordeler den, mens NAV-kontoret følger opp de sosiale problemene og bistår med veiledning/opplæring eller forvaltning av de midlene skyldner får beholde under gjeldsordningen, med sikte på å etablere en bærekraftig forbrukerkompetanse hos skyldner. Vi mener også at mye av oppfølgingsbehovet kan falle bort dersom livsoppholdssatsene økes eller beregnes mer ut fra faktiske nødvendige utgifter.

PKT. 10 – Livsopphold og utbetaling til kreditorene

I 2014 ble livsoppholdssatsene samordnet for utleggstrekk og gjeldsordning. Dette har resultert i flere avslag på søknad om gjeldsordning, da søker/skyldner ikke er «varig ut av stand». I tillegg har samordningen resultert i flere endringssaker.

Dagens livsoppholdssatser gir ikke rom for ekstraordinære utgifter. Her kan nevnes medisinske utgifter ved sykdom og kroniske lidelser som ikke dekkes av regelverket som omhandler «blå resept». En «blå resept» er en resept på legemidler eller medisinsk utstyr hvor utgiftene dekkes enten delvis eller fullstendig av Folketrygden.

Eksempel:

Personer som har gjennomgått slankeoperasjon er avhengig av vitaminer og kosttilskudd etter inngrepet. En slankeoperasjon kan for noen med sykkelig overvekt være eneste utvei til et slankere og sunnere liv. Operasjonen begrenser opptak og inntak av mat, noe som også betyr at næringsstoffene fra maten ikke blir tatt opp i tarmsystemet på en best mulig måte.

Etter vår erfaring, blir ikke-reseptbelagte medikamenter, som vitaminer, kosttilskudd, urtepreparater og alternative behandlingsmetoder, ofte gjenstand for generell skepsis og mistenkeligjøring fra kreditorenes side, selv om de dokumenteres med legeerklæring og kvittering fra behandler.

Andre aktuelle ekstraordinære utgifter er fysioterapi, kiropraktor og tannbehandling, samt transportutgifter (særlig bilhold), bilreparasjoner og dyrehold.

Det er krevende og til tider umulig å få kreditorfellesskapet til å godta ekstraordinære utgifter utover andelene som er avsatt i dagens livsopphold.

Selv om Gjeldsordningsloven ikke har intensjon om supplerings etter lov om sosiale tjenester i NAV, og samtidig gis åpning til å yte, ser vi erfaringsmessig at supplerende sosial stønad nærmest skulle bli «ei fast supplerings» mens gjeldsordningen pågår.

PKT. 10.4 Departementets forslag:

PKT. 1:

Livsoppholdssatser og barnetillegg er ikke på riktig nivå i dag, vi mener de er for lave. Det bør i tillegg opprettes en fjerde aldersklasse for barn («ungdomssats») som foreslått.

PKT. 3:

Postene helse, strøm, media/internett, oppvarming og transport bør holdes utenfor standardsatsen og fastsettes individuelt, og at dette bør gjelde både i utleggssaker og gjeldsordninger. Samtidig forutsettes det at kreditorene foretar en holdningsendring i så henseende, dersom dette skal få noen positiv konsekvens for skyldner.

Eksempel:

Dersom skyldner kan dokumentere høyere strømutfgifter enn det som normen tar høyde for, dvs. ca. kr 1.200 for en enslig person, vil kreditorene akseptere dette?

Dette med tanke på at strømprisene har vært høye i vinter, og nettleien er ca. kr 1.000 pr måned uavhengig av hvor mange som bor i husstanden.

Det er også forventninger om høye priser utover året. Nå er strømprisen på kr. 6,- pr. kwt, i tillegg kommer nettleie og MVA.

PKT. 12 – Innbetaling av dividende, betalingsplaner mv.**12.6. Departementets forslag:****Kommentar til Pkt.1:**

Det bør strammes inn på bruken av dynamiske betalingsplaner, også kalt flytende gjeldsordninger.

Eksempel på sak med flytende dividende: ved årsslutt er beløpet til livsopphold beregnet til lavere enn veiledende livsoppholdssats per måned, og videreføres til påfølgende år. Skyldner viser til at vedkommende har behov for bil for å komme på jobb samt velbegrunnede velferdsmessige årsaker, men namsmannen henviser til at transportutgifter inngår i beregnet livsopphold.

PKT. 13 Skyldnere med næringsgjeld**Corona-situasjonen:**

Regjeringens krisepakke fungerte ikke for mange av de som driver næringsvirksomhet med enkeltpersonforetak.

Svært mange er helt ute av stand til å møte sine forpliktelser til denne krisen er over.

Og for mange, tallet er foreløpig ukjent, betyr det personlig konkurs fordi de har en selskapsform som heter enkeltpersonforetak (ENK). I ENK er man som kjent personlig ansvarlig for all gjeld, og må pantsette egen bolig ved låneopptak.

Vi støtter innspillet om at det beste inntekspotensialet for mange av disse personene ligger i fortsatt næringsdrift. I mange tilfeller er den næringsdrivende heller ikke noe å bebreide for at virksomheten måtte avvikles. Problemene kan for eksempel skyldes nedgangstider, jf. problemene som Corona-krisen har skapt. Det kan synes urimelig at den som har drevet en i utgangspunktet sunn virksomhet, men som uforskyldt har måttet avvikle med tap, må vente i fem år eller mer for å kunne starte opp på nytt. I slike tilfeller vil en raskere avvikling av gjelden neppe bli oppfattet som anstøtelig.

Det bør sees til Sverige med hensyn til å kunne søke gjeldsordning uten å måtte avvikle virksomheten.

VIKTIGE POENG OPPSUMMERT:

Slik vi oppfatter forslaget til ny lovgiving, blir rollen til gjeldsrådgiver på mange måter endret til økonomisk forvalter og sekretariat for namsmannen.

Det bør isteden innføres et tettere samarbeid på et tidlig tidspunkt, der spesielle utgifter kartlegges i samarbeid mellom gjeldsrådgiver eller andre relevante instanser og namsmann.

Proessen kan se slik ut:

1. Skyldner henvises til NAV for avklaring av sak hos gjeldsrådgiver, innhenting av alle inntekter og utgifter og en kartlegging av sosiale tilleggsproblemer. Ved gjennomført første samtale med NAV, skal uttalelse fra NAV følge med i søknad til Namsmannen. Kreditoropplysninger innhentes av Namsmannen.
2. Kurs IPluss: tilbud eller krav om gjennomføring før gjeldsforhandlinger åpnes?
3. Søknad om gjeldsforhandlinger, reelle utgifter er da avdekket
4. Oppfølging av skyldner under gjeldsordning, forvaltning ved behov
5. Administrasjon av gjeldsordningen v/Namsmannen etter Oslo-modellen. Beregning og fordeling av dividende.
6. NAV bistår med sosialfaglig oppfølging, råd og veiledning om disponering av livsopphold.

Dersom skyldner kommer til NAV først i *etterkant* av innvilget ordning, vil det i praksis bety at rådgivingen ofte starter med en endringssak dersom skyldner ikke klarer å overholde betalingsplanene de første 8 ukene. Dette grunnet saksbehandlingstid og knapphet på ressurser hos rådgivingstjenesten.